

ZAMONAVIY SHAROITLARDA XALQARO MOLIYA TASHKILOTLARINING O'RNI

Qayumova Munira Shukurilla qizi

*Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti 2-kurs magistratura
talabasi*

Annotatsiya: *Birinchi navbatda tizimli islohotlarning yo'qligi bilan bog'liq bo'lgan zamonaviy moliyaviy muammolarni hal qilish mamlakatlarning global iqtisodiy makonga integratsiyalashuvini o'z ichiga oladi, bu davlatni yanada o'zgartirish va xususiy iqtisodiyotga asoslangan bozor iqtisodiyotini qurish vositasi sifatida ko'rib chiqilishi kerak.*

Xalqaro moliya tashkilotlari jahon iqtisodiyotining eng muhim bo'g'inlaridan biri bo'lib, mamlakatlarning yanada rivojlanishi uchun zarur bo'lgan moliyaviy resurslarning muhim manbai hisoblanadi. Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlarga ta'sir ko'rsatadigan tuzilmalar tizimida xalqaro moliya tashkilotlari alohida o'rin tutadi.

Kalit so'zlar: *xalqaro moliya tashkilotlari, jahon iqtisodiyoti, globallashtirish, bozor iqtisodiyoti, jahon iqtisodiyoti, xalqaro moliyaviy munosabatlar.*

Abstract: *The solution of modern financial problems caused primarily by the lack of structural reforms provides for the integration of countries into the global economic space, which should be considered as an instrument for further transformation of the state and building a market economy based on private property and the rule of law. International financial organizations are one of the most important links in the global economy and a significant source of financial resources needed by countries for further development. International financial organizations occupy a special place in the system of structures that influence the world economy and international economic relations.*

Keywords: international financial organizations, world economy, globalization, market economy, world economy, international financial relations.

Xalqaro iqtisodiy munosabatlarning zamonaviy tizimining o‘ziga xos xususiyati xalqaro moliya tashkilotlarining rolini oshirishdir. Bu insoniyat hayotining barcha jabhalarida globallashuvni kuchaytirishning ob’ektiv zarurati bilan izohlanadi.

Davlat xalqaro huquqning asosiy sub’ekti sifatida, xalqaro huquq esa huquqiy munosabatlarning universal tartibga soluvchisi sifatida, birinchi navbatda davlatlararo xususiyatga ega bo‘lib, so‘zning tom ma’noda globallashuvning maqsadli olovi ostida bo‘lib, uning tabiatiga bevosita ta’sir qiladi. Shu bilan birga, har bir davlatning huquqiy tizimi hanuzgacha uning eng muhim xususiyati, xalqaro huquqning ajralmas elementi bo‘lib qolmoqda.

Xalqaro moliya munosabatlari davlatlar, mintaqaviy birlashmalar, korxonalar, firmalar, muassasalar, yuridik va jismoniy shaxslar o‘rtasida tovar va xizmatlar, moddiy va moliyaviy resurslar ishlab chiqarish va ayirboshlash bo‘yicha iqtisodiy aloqalarni aks ettiradi. Ular bozor tizimi va mexanizmlariga asoslanadi.

Xalqaro moliyaviy munosabatlar iqtisodiyotning turli darajalarida - makrodarajada, mikrodarajada, milliy darajadan yuqori darajada namoyon bo‘ladi. Har bir darajada tashqi iqtisodiy faoliyatning turli sub’ektlari mavjud¹:

- mikrodarajada – tashqi moliyaviy operatsiyalarni amalga oshiruvchi alohida fuqarolar, korxonalar va firmalar;
- makro darajada – tashqi iqtisodiy faoliyatni bevosita amalga oshiradigan va tartibga soluvchi milliy iqtisodiyotlar;
- millatlararo darajada - xalqaro tashkilotlar va millatlararo institutlar.

Xalqaro moliyaviy munosabatlarning barcha shakllari o‘zaro bog‘liq.

¹ Gusev Yu.N. Xalqaro moliya tashkilotlarining rivojlanish tendentsiyasi– 2019. – No 10. – B. 107-110.

Ularning maqsadi nafaqat alohida mamlakatlarning muammolarini, balki butun jahon iqtisodiyotining rivojlanishiga ta'sir qiluvchi muammolarni hal qilishdir. Bular insoniyat manfaatlariga daxldor va sivilizatsiyaga bevosita tahdid soladigan global moliyaviy muammolardir.

Jahon iqtisodiyotini tartibga solish tizimining asosiy sub'ektlari eng nufuzli tartibga solish institutlari - BMT, XVF, Jahon banki guruhi, JSTning xalqaro tashkilotlari bo'lib, ular faqat jahon ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini global tartibga solish va boshqarish uchun yaratilgan.

Global va mintaqaviy xarakterdagi xalqaro moliyaviy va ijtimoiy muammolar muhokama qilinadigan va ularni hal etish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqiladigan markaziy forum BMTning Iqtisodiy va Ijtimoiy Kengashi hisoblanadi. Bu keng ko'lamli xalqaro moliyaviy, madaniy va boshqa masalalar bo'yicha tadqiqotlar olib boradi va hisobotlar tayyorlaydi, BMTning tegishli agentliklari va institutlari faoliyatini muvofiqlashtiradi.²

Iqtisodiy rivojlanishning eng muhim xalqaro kredit agentligi Jahon banki guruhidir.

Valyuta-moliyaviy munosabatlar sohasida hamkorlik qilish maqsadida Xalqaro valyuta fondi (XVF) tashkil etildi. U doimiy asosda ishlaydi va xalqaro valyuta muammolarini hal qilish bo'yicha maslahatlashuv va hamkorlik mexanizmini ta'minlaydi, tegishli kafolatlar bilan manfaatdor mamlakatlarga vaqtincha umumiy resurslarni taqdim etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI

1. Grigoryan K.G., Mixaylov O.V., Smagulova S.M. Jahon iqtisodiyoti. Darslik va mahorat darsi. — M.: Jurayt. 2020. — 194 b.
2. Gusev Yu.N. xalqaro moliya biznesining tendentsiyasi— 2019. — No 10. — B. 107-110.

---

² Gusev Yu.N. xalqaro moliya biznesining tendentsiyasi— 2019. — No 10. — B. 107-110.

3. Deren V.I. Jahon iqtisodiyoti va xalqaro moliyaviy munosabatlar. Bakalavr va magistratura bosqichi uchun darslik va amaliy mashgʻulot. 2019. – 588 b.
4. Ermolaeva N.M. Jahon iqtisodiyoti va jahon moliyaviy munosabatlari. - M.: Aspect Press. 2018. – 396 b.
5. Krasavina L.N. Xalqaro valyuta, kredit va moliyaviy munosabatlar: akademik bakalavriat uchun darslik 2018. – 534 b.
6. Koroleva I.S. Jahon iqtisodiyoti: 100 yil davomidagi global tendentsiyalar. M.: Iqtisodchi, 2020. – 604 b.
7. Kokushkina I.V., Voronin M.S. Xalqaro savdo va jahon bozorlari: 2021. – 590 b.